

Пише: Драган Маршићанин
петак, 10 јул 2026 21:40

Само карактером власти, суштинском неодговорношћу велике већине опозиционих актера и пропагандистичком уређивачком политиком ових и оних медија може да се објасни чињеница да се питање социјалне политике државе, која најдиректније утиче на квалитет живота велике већине грађана Србије, ни по истраживањима јавног мњења, а ни увидом у програме политичких странака, не налази чак ни у ширем списку унутрашње политичких приоритета.

После анализе питања новчане социјалне помоћи сагледајмо проблеме пружања две од више услуга социјалне заштите: смештаја у домове за старе и палијативног збрињавања.

Смештај у домове за старе – једна је од услуга социјалне заштите.

Према критеријумима УН Србија у целини спада у државе са „врло старим“ становништвом, а старосна структура се годинама погоршава.

У Србији је данас око 1,5 милиона грађана Србије, 22,6% становништва, старије од 65 година,.

Просечна старост становништва Србије износи око 44 година.

Око 350 хиљада особа старијих од 65 година живи само, а још око 420 хиљада живи у старачким двочланим домаћинствима. Изразито тешка је ситуација у сеоским срединама, у којима се поред тешкоћа самачког живота у позним годинама са изузетно ниским приходима придодају и тешкоће које су последица тешке доступности здравственим и социјалним услугама.

Проблем смештаја старих лица у државне домове и геронтолошке центре не погађа само оне који живе сами, протоком година све мање способни за самостално функционисање, већ и њихове сроднике са којима из најразличитијих разлога не живе.

Данас је у функцији 57 државних установа за смештај старих лица, са капацитетом од око 13 хиљада кревета, од чега је око 3 хиљаде кревета за особе са тешким инвалидитетом. На листи чекања у већим градовима перманентно се налази преко 2000, па до око 2200 људи, док у унутрашњости постоји мањи број слободних места, неколико стотина. Највише се чека на стационарни смештај особа које су потпуно зависне од туђе неге и помоћи.

У приватном сектору у Србији ради око 270 лиценцираних приватних домова са укупним капацитетом од преко 10.000 места, који у просеку пружају квалитетнији комфор, али мање поуздану здравствену заштиту од државних домова.

Пише: Драган Маршићанин
петак, 10 јул 2026 21:40

Наоко, проблем није велики и лако је решив: изградњом нових домова, високог средњег стандарда, потпуно опремљених, уз услов да се држава одрекне свих дажбина које оптерећују комерцијалну градњу. За изградњу 25 домова за смештај укупно 2500 особа (од тога нпр. 500 у гарсоњерама, 1000 у једнокреветним, са купатилом, остало у вишекреветним собама) потребно је око 200-220 милиона евра.

И ето, нема више листи чекања, све потребе би биле задовољене, проблем би био решен...

Тако јесте, ако се задовољимо формалистичим приступом проблему. (Па се онда не осврнемо ни на питање дефицита кадрова неопходних за функционисање нових домова)

Међутим, проблем је много сложенији.

Реалне потребе смештаја старих особа су неупоредиво веће од оних које се добијају збрајањем броја постојећих корисника и оних који су на листи чекања.

Зашто је то тако?

На цене смештаја у државним домовима (да о квалитету смештаја у овом тренутку не говоримо) утичу степен зависности корисника од туђе неге и број кревета у соби и крећу се од 45 до 70 хиљада динара, а смештај у једнокреветном апартману око 120 хиљада динара.

Цене у приватним лиценцираним домовима су више и крећу се од 70-90 хиљада у вишекреветним собама, у двокреветним собама од 90-130 хиљада и у једнокреветним собама и апартманима од 130-200 хиљада динара.

Пише: Драган Маршићанин
петак, 10 јул 2026 21:40

Како стоје ствари на другој страни, на страни корисника? Шта говоре званични подаци?

У Србији има око 1,66 милиона пензионера. Просечна пензија у 2026. години износи 57 хиљада динара. Преко 990 хиљада пензионера, њих 59 одсто, има примања испод тог просека.

Око 25-30% најстаријих, њих до око 500 хиљада, прима износ нижи од 30.000 динара.

Око 150.000 особа старијих од 65 година нема остварено право на пензију.

Наравно, не живе сви пензионери сами, нити су им приходи недовољни да плате смештај у државном дому за старе, нити и ако живе сами немају помоћ сродника, нити не могу самостално да функционишу.

Као што ни сви они којима би смештај у дом омогућио достојанствен живот нису пензионери.

Административне базе не омогућавају да се сасвим прецизно утврди колики број особа које живе саме имају приходе ниже од минималне цене смештаја у државном дому. Подаци РЗС показују 36,9%. самаца старијих од 65 година остварује приходе ниже од 35.600 динара, њих око 130 хиљада. Будући да је најнижа цена у државним домовима 45 хиљада динара, у вишекреветним собама за особе које у потпуности самостално функционишу, може да се израчуна да је проценат самаца старијих од 65 година који имају приходе ниже од 45 хиљада динара око 45%. А то је скоро 160.000 људи. Немогуће је утврдити, па онда овоме додати, коликом броју од оних 420.000 који живе у двочланим домаћинствима укупни приходи не омогућавају смештај у домове без туђе помоћи.

Све до сада изнето указује да стотине хиљада људи, и када би то било за њих прихватљиво најбоље решење, не могу да му самостално прибегну због ниских прихода који не омогућавају покриће најскромнијег смештаја у дом за старе.

Пише: Драган Маршићанин
петак, 10 јул 2026 21:40

У тим случајевима предвиђено је да разлику прихода потенцијалног корисника и цене смештаја покривају деца или други законски обвезници издржавања.

Уколико они то не могу или не желе онда држава финансира разлику преко Центра за социјални рад. Међутим, услов је да се стави хипотека на имовину особе која ће на овај начин да користи услугу смештаја у дом, а после његове смрти држава своје трошкове наплаћује продајом те имовине.

То је тачка на којој настају најчешће нерешиви проблеми, јер сродници-наследници на старе особе врше притисак да не дају сагласност за стављање хипотека у корист државе, а будући да се претежно ради о старим особама које живе у руралним подручјима, и оне саме предност дају свом тегобном, често животно угрожавајућем и недостојанственом животу пред разбаштињавањем својих потомака.

Уколико старија особа нема имовину, а центри за социјални рад утврде да његова деца имају приходе који омогућавају финансирање смештаја у дом одређује им се обавезно учешће у трошковима смештаја и ако то одбију против њих се покреће судска тужба.

Најзад, предвиђено је да уколико старија особа нема сроднике, нити располаже имовином или је та имовина безвредна, држава преузме финансирање разлике прихода те особе и цене смештаја у дом или покрије све трошкове уколико особа нема било какве приходе и имовину. Мало је примера да се то у пракси применило. Наравно, тада следује вишекреветна соба, али да не додајем и тај аспект проблема.

Тако, шире, хуманитарно, а не само административно посматрајући проблем смештаја у старачке домове, није тешко да закључимо да постоји огроман раскорак између раније наведеног броја од око 2000 особа које су на листи чекања за смештај у државне домове и броја оних којима је смештај објективно потребан да би преживели.

Да закључимо: изградњом нових капацитета којом би се елиминисале листе чекања не би био решен овај, само један од проблема остваривања права појединца и породица на „социјалну заштиту, чије се пружање заснива на начелима социјалне правде, хуманизма и поштовања људског достојанства“, како стоји у Уставу Србије.

Пише: Драган Маршићанин
петак, 10 јул 2026 21:40

Његово решавање је тешко, јер је вишеслојан. Ирационалне одлуке старих особа да се не одреде, не прихвате смештај у домове за старе последица су културолошких спутавања, психолошких ограничења, смањених когнитивних способности, манипулације сродника, перцепције одласка у дом као губитка идентитета и смрт пре физичке смрти...

И веома важно: држава, центри за социјални рад су пасивни, суштински незаинтересовани да утврђују стварно стање на терену и решавају проблеме, посебно у најугроженијим, руралним крајевима. Тако, особе које живе саме у беди, немоћне и неинформисане о могућностима, не подносе захтеве за смештај у дом и држава констатује да нема интереса. Проблема нема.

Због свега наведеног, хумано друштво дугорочном решавању овог проблема мора да приступи интердисциплинарно. То је само још једна обавеза чије испуњење није могуће без промене власти.

Палијативно збринавање – услуге у надлежности Министарства здравља и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Још један проблем који погађа десетине хиљада оболелих и њихових породица јесте проблем палијативног збрињавања особа које се налазе у терминалној фази болести. Реалност је таква да је далеко највећи број таквих болесника препуштен бризи искључиво породице, уколико је имају, јер само изузетно мали број има приступ палијативној нези. Сваке године са тим проблемом суочавају се десетина хиљада других, нових оболелих и породица.

Невидљива Србија - лице и наличје председниково "бриге о сиромашнима и угроженима" (II)

Пише: Драган Маршићанин
петак, 10 јул 2026 21:40

[председник Драган Маршићанин: Невидљива Србија \(I\) лице и наличје](#)